

4. Інвестиційний клімат в Україні / Гайдуцький П.І., Каракай Ю.В., Баліцька В.В., Грамотнов В.Е., Суярко С.М., Трифонов С.В., Гайдуцький А.П. – К.: Нора-друк, 2002. – 246 с.
5. Ковальов О.П. Регіональний розвиток: погляд на сто років вперед // Регіональні перспективи. – 2003. - №7-8 (32-33). – С. 3-11.
6. Максимчук М. Європейський досвід інституційного забезпечення регіонального розвитку та його адаптація в Україні // Регіональна економіка. – 2006. - №4. – С. 213-220.
7. Музика П.М. Мотиваційний механізм розвитку інноваційної діяльності в аграрному секторі України // Економіка АПК. – 2001. - №12. – С.3-5.
8. Савченко Е. Стратегический курс развития аграрной экономики – создание крупных интегрированных формирований // АПК: экономика, управление. – 2007. - №5. – С.2-8.
9. Шпак Ю.В. Інноваційна модель регіонального розвитку переробної сфери АПК // Економіка АПК. – 2006. - №3. – С.65-69.
10. Стадник В. Чинники і умови реалізації суб'єктами малого бізнесу стратегії інноваційного розвитку // Регіональна економіка. – 2006. - №3. – С.58-65.

УДК 338.43.01:636.2:658.512

МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСОПРОДУКТІВ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

*Орел В.М. - к. е. н., доцент,
Миколаївська філія ПВНЗ «Європейський університет»*

Постановка проблеми. Загальна ідеологія визначення критерію ефективності виражається в необхідності отримання маси чистого прибутку в обсязі, що дозволяє вести розширене відтворення. У теоретичному відношенні таке тлумачення сутності ефективності виробництва не зовсім вірно, оскільки зужує зону її прояву. По-перше, в ході послідовного розширеного відтворення виникають диспропорції між галузями та кризою перевиробництва. По-друге, необхідно виходити з того, що ефективність виробництва - це результат технологічних та організаційно-економічних зусиль товаровиробників в умовах як розширеного, так і простого відтворення. По-третє, всі форми відтворення носять тимчасовий характер, обмежені фінансовими ресурсами та прогнозними очікуваннями, їх функціонування підпорядковане досягненню поставленої мети. По-четверте, всі форми відтворення реалізуються як в розвинених, так і в слабких, в економічному відношенні, країнах.

Виходячи з цього, ефективність сільськогосподарського виробництва можна представити як економічну категорію, що характеризує рівень доцільності виробництва і реалізації продукції. У теоретичному відношенні така трактовка сутності ефективності застосовна до всіх форм відтворення, де основними критеріями, відповідно до поставлених цілей, можуть бути: отриман-

ня валового доходу, прибутку, скорочення збитків, збереження маточного поголів'я тварин, освоєння ринку реалізації продукції свинарства. Наявність таких цільових критеріїв ефективності розвитку свинарства дозволить сільськогосподарським товаровиробникам ефективно прогнозувати і управляти процесами формування політики бізнесу в галузі.

Проблеми у розвитку свинарства є наслідком неефективного використання наявного в галузі ресурсного потенціалу, недостатньої уваги з боку державних і регіональних органів управління. Неприятливо вплинули на її розвиток, також, процеси реформування національної економіки, перебудови сільського господарства та пов'язаних з ним галузей.

Стан вивчення проблеми. На думку багатьох економістів, в даний час ефективність агропромислового виробництва виражається в створенні умов для розширеного відтворення сировини, продовольства, в підвищенні рівня та якості життя населення. Особливості ефективності виробництва свинини досліджували В.І. Герасимов, В.П. Рибалко, І.О. Скибенко, В.С. Топіха, О.М. Царенко, П.В. Щепієнко та ін. Досліджуючи погляди вітчизняних і зарубіжних авторів на теорію ефективності сільськогосподарського виробництва, в тому числі свинарства, необхідно відзначити, що серед економістів немає єдиної думки про критерії, форми і види ефективності.

Завдання дослідження. Метою статті є ґрунтовне дослідження особливостей ефективного виробництва м'ясопродуктів в галузі свинарства в контексті розробки моделей для підвищення обсягів споживання.

Результати дослідження. Структурні зміни у виробництві свинини та її переробці, не забезпечені відповідними механізмами взаємозацікавленої господарської взаємодії, привели до зниження ефективності функціонування галузі та загострення проблеми продовольчого забезпечення країни. У зв'язку з цим, в сучасних умовах необхідне створення умов та здійснення комплексу заходів з відновлення господарського комплексу свинарства, які забезпечують збільшення виробництва свинини сільськими товаровиробниками різних організаційно-правових форм, з метою нарощування сировинних можливостей галузі, а також завантаження наявних виробничих потужностей в сферах переробки та реалізації продукції свинарства.

Рішення даної задачі можливе на основі здійснення наступних заходів:

- На державному рівні - створення правових, організаційних та економічних умов розвитку галузі свинарства відповідно до прийнятої галузевої цільової програми розвитку свинарства;

- На регіональному рівні - прийняття комплексних програм розвитку свинарства як важливої складової системи продовольчого забезпечення країни; в рамках даних програм - здійснення структурних перетворень в галузі відповідно до наявного виробничого потенціалу і налагодження ефективної взаємодії виробників свинини з обслуговуючими підприємствами;

- На рівні господарюючих суб'єктів - створення необхідних умов для ефективного виробництва свинини [1].

Реалізація запропонованих заходів дозволить системно впливати на ефективність господарюючих суб'єктів у галузі.

Рівень розвитку виробництва продукції свинарства і його економічна ефективність визначаються складною сукупністю факторів, які надзвичайно

різноманітні за своїм характером, складністю, тривалістю дії. Вони взаємопов'язані, тому визначити вплив кожного з них окремо на економічну ефективність досить складно. Тільки облік впливу всієї сукупності факторів дає найкращі результати господарської діяльності. З цією метою проведена систематизація факторів, що впливають на підвищення ефективності виробництва продукції свинарства (рис. 1).

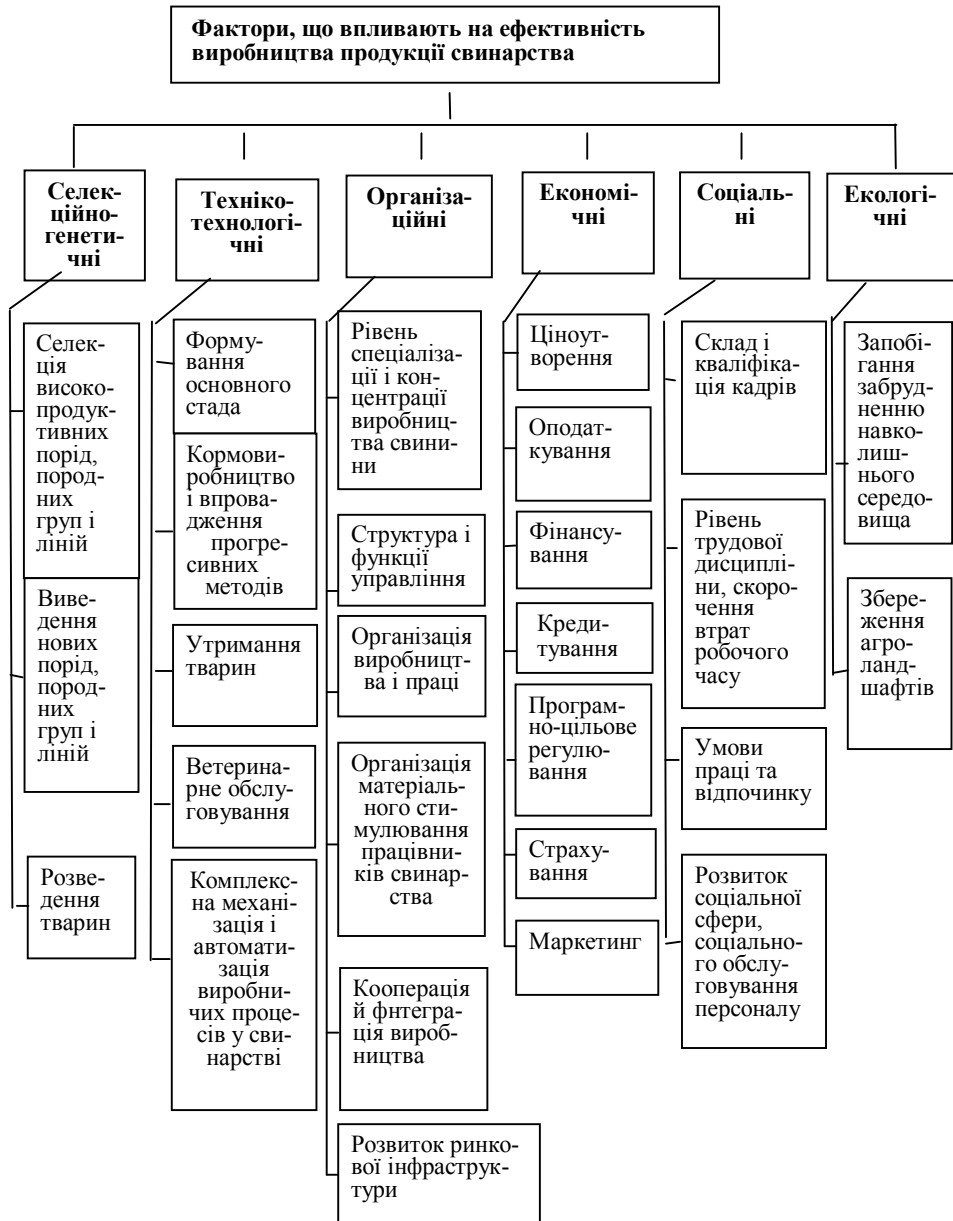

Рисунок 1. Фактори, що впливають на ефективність виробництва продукції свинарства

Основні фактори ефективності виробництва продукції свинарства поділяються на чотири групи: селекційно-генетичні, технологічні, технічні та організаційно-економічні. Однак, в даний час масштабність соціальних та екологічних проблем настільки значна, що вимагає урахування впливу на ефективність, також, соціальних та екологічних факторів і виділення їх у самостійні групи. При розвиненій соціальній інфраструктурі (наявність впорядкованого житла, дошкільних установ, об'єктів освіти, культури, сфери послуг, обслуговування та відпочинку) з'являються нові можливості в стимулюванні праці, підвищенні ефективності виробництва. На ефективність і підвищення рівня організації виробництва значний вплив мають склад і рівень кваліфікації кадрів, зростання продуктивності праці, зміцнення трудової дисципліни, економія часу на виробництво одиниці продукції. Облік впливу екологічних факторів стає необхідною умовою при реалізації заходів, проєктів, що проявляється в їх екологічну експертизу. У зв'язку з цим, підвищується роль не тільки критеріїв прибутковості та продуктивності, а й екологічної обгрунтованості технічних і технологічних рішень, екологічного контролю над діяльністю організацією. Негативний вплив виробничої діяльності на екологію відбивається на якості продукції, що випускається, що, в свою чергу, знижує ефективність виробництва.

В сучасних умовах свинарство в країні зазнає певних труднощів. Незважаючи на те, що з 2004 по 2012 рр. по всіх категоріях господарств поголів'я свиней збільшилося на 10,2%, виробництво свинини в живій масі виросло на 32%, покращилися показники продуктивності тварин (середньодобовий приріст живої маси зріс на 95,4%, приплід на 100 голів маточного поголів'я - на 53,7 %), ефективність галузі залишається низькою. Великих збитків галузі завдає кількість поголів'я свиней. У 2012 р, порівняно з 2004 р, кількість порослят збільшилась в 2 рази і склала 10,8% до обороту стада. Рівень рентабельності виробництва та реалізації свинини в 2012 р. , з урахуванням дотацій, склав 2,1%[2].

Розглядаючи ефективність діяльності галузі свинарства, ми приходимо до висновку що воно залежить від багатьох факторів. Також потрібно зазначити що кожен з них впливає на ефективність безпосередньо та і в сукупності. Для виявлення цих зв'язків ми провели множинну кореляційно-регресійний аналіз[3].

Економетрична модель побудована на даних 11 сільськогосподарських підприємств України, які мають поголів'я свиней. Для вирішення завдання з виявлення найбільш істотних факторів, що впливають на вихід валової продукції від однієї основної свиноматки (y), були визначені наступні чинники: x_1 середньодобовий приріст, г; x_2 середня маса однієї реалізованої голови, кг; x_3 поголів'я свиней на 100 га ріллі, гол; x_4 приплід на 1 основну матку, гол; x_5 витрати кормів на 100 кг приросту, ц к. е. ; x_6 витрати праці на 100 кг приросту, люд. -год; x_7 фондоозброєність, тис. грн . ; x_8 заробітна плата, грн.

В результаті ми отримуємо наступне рівняння:

$$y = 0,2 + 0,00003x_1 + 0,017x_4. \quad (1)$$

Відповідно до цього рівняння, збільшення середньодобового приросту на 10 г (x_1) дає підставу очікувати зростання виробництва валової продукції на 0,03 т; збільшення отриманого приплоду на 1 гол (x_4) призводить до зростання виробництва валової продукції на 0,017 т у розрахунку на одну свиноматку[4].

Коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0,926$) показує, що зв'язок між обраними факторами тісний і результируючий показник на 92,6% залежить від них.

Визначення прогнозних обсягів виробництва свинини в країні включає декілька послідовних етапів і кроків, відображених на рис. 2.

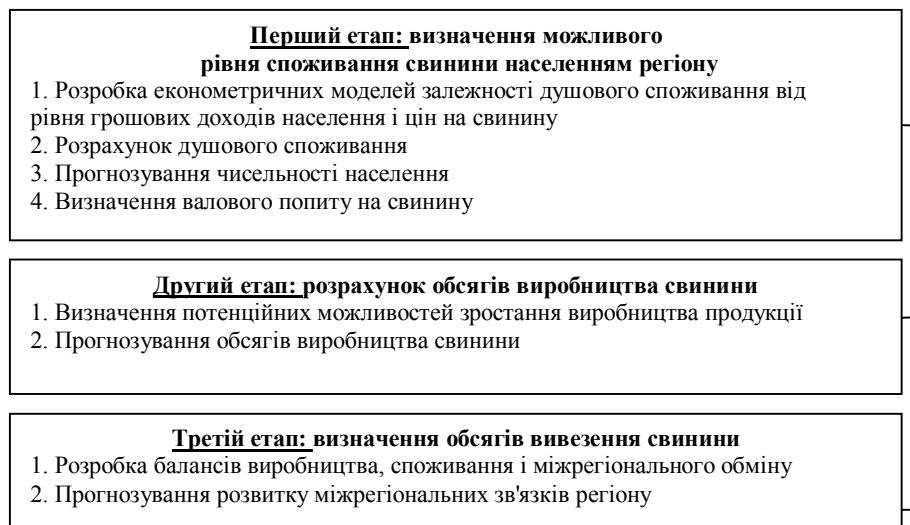

Рисунок 2. Схема визначення прогнозних параметрів розвитку свинарства

На основі визначення стратегічних орієнтирів, цілей і завдань з формування ефективної галузі свинарства розроблена економетрична модель для розрахунку можливого споживання свинини населенням регіону. Результативною ознакою є споживання населенням свинини ($У_x$). Цей показник залежить від рівня грошових доходів населення (X_1), споживчих цін на свинину (X_2) та їх спільного впливу на споживання свинини населенням[5]. Розрахунки були проведені з урахуванням сформованих традицій харчування в Україні в динаміці за 2000-2012 рр. , в результаті чого були отримані наступні лінійні рівняння:

$$У_x = 18,1 + 0,007 \cdot X_1 \quad (R^2 = 0,8753); \quad (2)$$

$$У_x = 17,8 + 0,06 \cdot X_2 \quad (R^2 = 0,9142); \quad (3)$$

$$У_x = 17,9 + 0,002 \cdot X_1 + 0,05 \cdot X_2 \quad (R^2 = 0,9153), \quad (4)$$

які дозволили зробити висновок про те, що споживання в більшій мірі залежить від спільного впливу двох факторів: рівня доходу і ціни на свинину[3].

Рівень споживання свинини становитиме 66% від раціональної норми (28 кг). Згідно з розрахунками, потреба населення регіону в свинині до 2020 р. , в порівнянні з 2012р. , збільшиться на 28,5%. Таким чином, в найближчі роки вона сильно не зміниться, незважаючи на збільшення її душевого споживання, що обумовлено, в основному, очікуваним зниженням чисельності населення в 2015 р. , порівняно з 2012р. , на 4,9%.

Результати дослідження свідчать про те, що виробництво свинини до 2020 р. збільшиться майже на 40%, відносно рівня 2012р. Це підвищує можливість збільшення вивозу свинини за межі регіону, а, отже, сприятиме розвитку міжрегіонального обміну.

Одним з основних напрямків впливу держави на розвиток свинарства є регулювання цінових відносин. Те що ціну знімаються, існує перекоп в закупівлях, нерівномірність розвитку підприємств в галузі стають причиною диспропорції в галузі свинарства.

На основі узагальнення передового досвіду в галузі кооперації нами пропонується система кооперування виробництва, переробки, реалізації свинини в формі постачальницько-збутового сільськогосподарського споживчого кооперативу (СССХПК) (рис. 3).

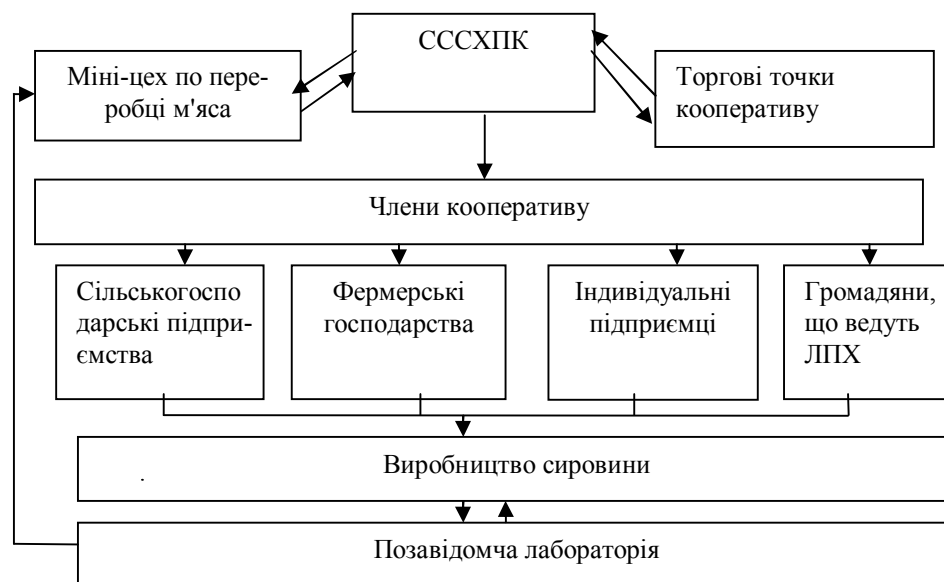

Рисунок 3. Структура постачальницько-збутового сільськогосподарського споживчого кооперативу

Переваги аналізованого варіанта для членів кооперативу полягають в наступному:

- Поліпшується фінансування, що дозволяє вести розширене відтворення на основі більш досконалих засобів виробництва і скорочення витрат з придбання молодняка і кормів;
- Відбувається скорочення витрат обігу в розрахунку на одиницю продукції, що реалізується через кооператив;
- ЛПГ та ФГ, вступивши в кооператив, звільняються від необхідності самостійно займатися питаннями збуту продукції;
- Вихід кооперативу на ринок в якості юридичної особи підвищує інтерес підприємств громадського харчування і торгівлі до реалізованої продукції;
- За рахунок ведення комерційної діяльності кооператив має можливість формувати прибуток, що підлягає розподілу між його членами [6].

Пропонована схема кооперування сільськогосподарських товаровиробників може бути успішно реалізована на практиці, але для цього буде потрібно забезпечити кооперативу підтримку (методичну, організаційну, фінансову і т.

д.) з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Створення подібних кооперативних структур в регіонах, з подальшим виходом на державний рівень, є важливим напрямком, що сприяє забезпеченню потреб населення у свинині та отриманню доходів від її реалізації.

Висновки. Обсяг виробництва свинини товаровиробниками країни залежить від співвідношення виробництва продукції на крупних спеціалізованих підприємствах, а також в особистих підсобних, селянських (фермерських) господарствах та на малих фермах сільськогосподарських підприємств, які перебувають в постачальницько-збутових кооперативах. Їх основною метою є самозабезпечення потреб населення у свинині та отримання доходів від реалізації продукції свинарства (племінних тварин, поросят, відгодівельного поголів'я, свинини).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: практ. посібник / за ред. П.Т. Саблука. – К.: ІАЕ, 2000. – С. 258.
2. Статистичний щорічник України за 2012 р. – К. : Державне підприємство „Інформаційно-аналітичне агенство”. – 2013. – 566 с.
3. Фандель Г. Теорія виробництва і витрат : пер. з нім. / Г. Фандель ; під кер. і наук ред. М. Г. Грешака. – К. : Таксон, 2000. – 520 с.
4. Топіха В.І. Формування ринку тваринницької продукції в Україні: проблеми та перспективи: монографія / В.І. Топіха. – Миколаїв: МДАУ, 2004. – 221 с.
5. Суслов И. Интенсификация и её особенности в сельскохозяйственном производстве / И. Суслов // Экономика сельского хозяйства. – 1986. – №4. – С. 56-61.
6. Микитюк Д. Спецгосп нарощує виробництво свинини / Д. Микитюк, В. Куц, М. Геймор // Пропозиція. – 2009. – № 9. – С. 191–192.
7. Микитюк Д. Від чого залежить інтенсивне свинарство? / Д. Микитюк, І. Колеснік, М. Геймор // Пропозиція. – 2010. – № 12. – С. 23.

УДК 366.658.62

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ У ПРОСУВАННІ КРУП'ЯНОЇ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Орленко О.В. - к.е.н., Міжнародний університет бізнесу і права

Постановка проблеми. Органічні продукти (від англ. organic food) – продукція сільського господарства та харчової промисловості, виготовлена відповідно до затверджених правил (стандартів), які передбачають мінімізацію використання пестицидів, синтетичних мінеральних добрив, регуляторів зростання, штучних харчових добавок, а також забороняють використання ГМО [1].

Ідея органічного виробництва (землеробства) (en: Organic Farming) полягає у повній відмові від застосування ГМО, антибіотиків, отрутохімікатів та